ข้อกำหนดว่าด้วยสินค้าที่ปลอดจากการตัดไม้ทำลายป่า (EUDR)
สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ ณ กรุงบรัสเซลส์

ภูมิหลัง

- เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๖ EU ได้ใช้บังคับกฎหมาย EUDR เพื่อรับมือกับการแก้ไขปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าและความเสื่อมโทรมของป่าทั่วโลก ทั้งที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่าผิดกฎหมาย และจากการขยายตัวทางการเกษตร ครอบคลุมสินค้าทั้งหมด ๗ รายการ ได้แก่ วัว ไม้ ปาล์มน้ำมัน ถั่วเหลือง กาแฟ โกโก้ และยางพารา รวมถึงผลิตภัณฑ์ เช่น ช็อคโกแล็ต เฟอร์นิเจอร์ ผลิตภัณฑ์กระดาษตีพิมพ์ อนุพันธ์ของน้ำมันปาล์ม (ตัวอย่างเช่นที่ใช้เป็นส่วนประกอบในเครื่องสำอาง)[๑] โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการ (ผู้วางจำหน่ายสินค้าครั้งแรก (operator) และผู้ค้าสินค้า (trader)) ตรวจสอบย้อนกลับสินค้าถึงพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหรือเก็บเกี่ยว (plot of land)

ขอบเขตของสินค้าภายใต้ข้อกำหนดฯ

- ครอบคลุมสินค้าทั้งหมด ๗ รายการ ได้แก่ วัว ไม้ ปาล์มน้ำมัน ถั่วเหลือง กาแฟ โกโก้ และยางพารา

รูปแบบมาตรการ

- ห้ามวางจำหน่ายสินค้าในตลาด EU และห้ามส่งออกสินค้าออกจาก EU หากสินค้าดังกล่าวเป็นสินค้าที่มีกระบวนการผลิตจากการตัดไม้ทำลายป่า

ระบบการจัดกลุ่มประเทศ

- EUDR มีระบบการจัดกลุ่มประเทศ (benchmarking system) แบ่งเป็นระดับ ๓ กลุ่มคือ กลุ่มความเสี่ยงต่ำ กลุ่มความเสี่ยงปานกลางและกลุ่มความเสี่ยงสูง เพื่อกำหนดระดับภาระหน้าที่สำหรับผู้ประกอบการและหน่วยงานผู้มีอำนาจของประเทศสมาชิกฯ โดยเพิ่มระดับการตรวจสอบสำหรับประเทศในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง และลดระดับการตรวจสอบเป็นอย่างย่อสำหรับประเทศในกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่ำ เมื่อเทียบกับการตรวจสอบของกลุ่มที่มีระดับความเสี่ยงปานกลาง (ทั้งนี้ ทุกประเทศจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มความเสี่ยงปานกลางเมื่อระเบียบฯ มีผลบังคับใช้ไปจนกว่าคณะกรรมาธิการยุโรปจะจัดทำการจำแนกกลุ่มความเสี่ยงเสร็จ โดยสหภาพยุโรปจะประกาศรายชื่อตามการจัดกลุ่มประเทศภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘)

- สหภาพยุโรปกำหนดเกณฑ์สำหรับประเทศแต่ละกลุ่มภายใต้ข้อกำหนด EUDR สรุปได้ ดังนี้

	Low-Risk Countries (ประเทศความเสี่ยงต่ำ)	**Standard-Risk Countries (ประเทศความเสี่ยงปานกลาง)**	**High-Risk Countries (ประเทศความเสี่ยงสูง)**
ขั้นตอนการยื่นรายงานตรวจสอบย้อนกลับ	ลดขั้นตอนในการยื่นข้อมูล เอกสาร หรือการตรวจสอบย้อนกลับ	ต้องปฏิบัติตามครบถ้วนทุกข้อกำหนดของ EUDR โดยจะต้องระบุที่มาของสินค้า (geolocation) ยืนยันว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดไม้ทำลายป่าหลังปี ค.ศ. ๒๐๒๐ และปฏิบัติตามกฎหมาย	ต้องยืนยันและส่งข้อมูลอย่างละเอียด รวมถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence-based information)

[๑] "*palm oil, beef, timber, coffee, cocoa, rubber and soy.* The rules also apply to a number of derived products such as chocolate, furniture, printed paper and selected palm oil based derivates (used for example as components in personal care products)"

	Low-Risk Countries (ประเทศความเสี่ยงต่ำ)	Standard-Risk Countries (ประเทศความเสี่ยงปานกลาง)	High-Risk Countries (ประเทศความเสี่ยงสูง)
		ของประเทศต้นทางอย่างเคร่งครัด	
การตรวจสอบของสหภาพยุโรป	สุ่มตรวจในอัตราที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่น (๕%)	สุ่มตรวจในอัตรา ๙%	สุ่มตรวจในอัตรา ๑๕%

<u>บทลงโทษ</u>

- EU กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย EUDR ครอบคลุม (๑) ค่าปรับ ในอัตราอย่างน้อยร้อยละ ๔ ของรายได้ต่อปีของบริษัท (๒) การยึดทรัพย์ (๓) การสั่งไม่ให้เข้าร่วมกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐของหน่วยงานภาครัฐใน EU และ (๔) ในกรณีที่มีการกระทำความผิดซ้ำอาจพิจารณาห้ามประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าดังกล่าวภายใน EU

<u>วันที่มีผลใช้บังคับ</u> ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มิ.ย. ๒๕๖๖

<u>ข้อห่วงกังวลของภาคส่วนต่าง ๆ ต่อการบังคับใช้ EUDR</u>

- ที่ผ่านมา มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนของประเทศที่สาม ซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิต/ผู้ส่งออกสินค้าที่อยู่ในข่ายของ EUDR โดยมีท่าทีของประเทศที่สามสรุปได้ ดังนี้

ท่าทีประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป : รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรของประเทศสมาชิกทั้งหมด ๒๐ ประเทศ (อาทิ ออสเตรีย อิตาลี สวีเดน ฟินแลนด์ โปแลนด์ สโลวาเกีย สโลเวเนีย) <u>เรียกร้องให้เลื่อนการบังคับใช้ EUDR ออกไปก่อน</u> ในขณะเดียวกัน สภาอุตสาหกรรมในยุโรปได้เรียกร้องคำชี้แจงเรื่องการนำข้อกำหนด EUDR ไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนี้ ภาคอุตสาหกรรมในสหภาพยุโรปแสดงข้อห่วงกังวลปัญหาเกี่ยวกับระบบข้อมูลของข้อกำหนด EUDR ที่ยังไม่มีความพร้อม รวมถึงประเด็นด้านเทคนิคต่าง ๆ

ท่าทีสหรัฐฯ : รัฐบาลสหรัฐฯ เรียกร้องให้สหภาพยุโรป<u>เลื่อนการบังคับใช้ข้อกำหนด EUDR ออกไปจากกำหนดการเดิม</u> โดยที่ผ่านมาเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗ มีรายงานข่าวจากสำนักข่าว“Financial Times” แจ้งว่า ผู้บริหารระดับสูงของสหรัฐฯ ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (Thomas Vilsack) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์สหรัฐฯ (Gina Raimondo) และผู้แทนการค้าสหรัฐฯ (Katherine Tai) ร่วมกันลงนามหนังสือถึงรองประธานคณะกรรมาธิการยุโรป (Maros Sefcovic) เพื่อแสดงข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย EUDR ของสหภาพยุโรปและเรียกร้องให้สหภาพยุโรปพิจารณาขยายระยะเวลาเปลี่ยนผ่านจากเดิมที่กำหนดไว้ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ ที่จะถึงนี้ โดยมีประเด็นข้อห่วงกังวล ๔ ประเด็น สรุปได้ ดังนี้

- ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Application Programming Interface : API) ที่จะใช้สำหรับการรวบรวมข้อมูลที่ผู้ประกอบการจะต้องรายงานยังขาดความพร้อม
- ขาดคู่มือ (guideline) ที่ชัดเจนในการปฏิบัติตามกฎหมาย EUDR
- ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป บางประเทศยังไม่ได้มอบหมายหน่วยงานภายในประเทศที่จะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ (designated authority) เพื่อบังคับใช้กฎหมาย EUDR
- การจำแนกประเทศที่มีความเสี่ยงสูง ความเสี่ยงปานกลาง และความเสี่ยงต่ำ ดุลพินิจของสหภาพยุโรปไม่ได้พิจารณาแนวปฏิบัติในการควบคุมป่าไม้ของประเทศที่สาม

ท่าทีของกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา : รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรของประเทศสมาชิก “Southern Agricultural Council : SAC”[๒] มีหนังสือถึงรองประธานคณะกรรมาธิการยุโรป (Mr. Maros Sefcovic) แสดงข้อห่วงกังวลเรื่องข้อกำหนด EUDR

[๒] ประกอบด้วย อาร์เจนตินา โบลิเวีย บราซิล ชิลี ปารากวัย และอุรุกวัย

ท่าทีของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประชุมผู้มีส่วนได้เสีย (Multistakeholder Platform) จัดโดย DG ENVI เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗ : ในภาพรวม ภาคเอกชนแสดงความไม่พอใจต่อพัฒนาการข้อกำหนด EUDR เนื่องจากคณะกรรมาธิการยุโรปไม่ได้ปรึกษาหารือเรื่องระบบการจำแนกกลุ่มประเทศ (benchmarking system) หรือให้ข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมใด ๆ โดยผู้แทนภาคเอกชนได้เรียกร้องให้มีการเลื่อนการบังคับใช้ออกไปก่อน อย่างไรก็ดี ผู้อำนวยการคณะกรรมาธิการยุโรปด้านสิ่งแวดล้อม (Directorate-General for Environment : DG ENVI) แจ้งว่า กระบวนการตัดสินใจเรื่องข้อกำหนด EUDR เป็นการตัดสินใจทางการเมือง (political decision)

สำหรับประเทศไทย ที่ผ่านมา ได้ร่วมลงนามในหนังสือ Joint Letter กับกลุ่มประเทศที่มีแนวคิดคล้ายกัน (Like-minded countries : LMCs[๓]) ไปถึงคณะกรรมาธิการยุโรปฉบับแรกไปแล้ว เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๖๖ เพื่อแสดงข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับข้อกำหนด EUDR โดยเฉพาะประเด็นการใช้หลักการบังคับใช้ข้อกำหนดแบบ “One-size-fits-all” ที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างของบริบทของแต่ละประเทศผู้ส่งออกที่จะส่งผลกระทบเชิงลบกับผู้ประกอบการของ LMCs โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรรายย่อย (smallholders) จึงเรียกร้องให้สหภาพยุโรปหารือกับประเทศที่สาม เพื่อหาทางออกร่วมกันที่เหมาะสมในการบังคับใช้ข้อกำหนด EUDR ที่เกิดประโยชน์ร่วมกันกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ทั้งนี้ บราซิลและอินโดนีเซีย อยู่ระหว่างยกร่าง Joint Letter ฉบับที่ ๒ ในนามกลุ่ม LMCs เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ให้ความเห็น ก่อนส่งถึงคณะกรรมาธิการยุโรปต่อไป โดยจะระบุใน Joint Letter ขอให้สหภาพยุโรปเลื่อนการบังคับใช้ EUDR ออกไปก่อน)

<u>สถานะล่าสุด</u>

- สหภาพยุโรปขยายระยะเวลาเปลี่ยนผ่านเพื่อบังคับใช้ข้อกำหนด EUDR ออกไปอีก ๑๒ เดือน โดยให้ข้อกำหนดฯ มีผลตั้งแต่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๘ (จากเดิม ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๗) และ (๒) ผู้ประกอบการ SME จะต้องแสดงรายงานตั้งแต่วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๙ (จากเดิม ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘)

- เมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๘ คณะกรรมาธิการยุโรปได้เผยแพร่เอกสารคู่มือ (Guideline) และประเด็นคำถามที่พบบ่อย (FAQs) ฉบับปรับปรุง เกี่ยวกับการบังคับใช้ข้อกำหนดว่าด้วยการป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า (EU Deforestation Regulation – EUDR) เอกสาร Guideline ฉบับปรับปรุงล่าสุดได้ระบุประเด็นที่มีการปรับลดภาระสำหรับผู้ประกอบการที่จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด EUDR เช่น ยอมให้ใช้ข้อมูลตรวจสอบย้อนกลับ Due diligence ย้อนหลัง (จากเดิมที่จะต้องยื่นข้อมูลประกอบทุกการขนส่งสินค้าเข้ามายังสหภาพยุโรป) การปรับลดจำนวนครั้งในการยื่นเอกสาร Due diligence เหลือ ๑ ครั้ง/ปี เป็นต้น (เอกสาร Guideline และ FAQs เข้าถึงได้ผ่านทางลิงค์ https://ec.europa.eu/.../en/ip_๒๕_๑๐๖๓/IP_๒๕_๑๐๖๓_EN.pdf)

****

สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ ณ กรุงบรัสเซลส์
พฤษภาคม ๒๕๖๘

[๓] ประกอบด้วย บราซิล มาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย อาร์เจนตินา กานา เปรู โดมินิกัน โกติวัวร์ ปารากวัย เม็กซิโก กัวเตมาลา โบลิเวีย โคลอมเบีย เอกวาดอร์ และไนจีเรีย